

Raymond Queneau
CICA V METROJU

prevedel Aleš Berger

ὁ πλάσας ηφάνισεν
ARISTOTEL

I.

Utkenektoksmrdi se vpraša Gabrijel, komaj še pri močeh. Neverjetno, se sploh ne umivajo. V časopisih piše, da ni v Parizu niti enajst odstotkov stanovanj s kopalnico, to me ne čudi, ampak prali bi se lahko tudi brez nje. Vsi tile okrog mene se ne trudijo preveč v tej smeri. Po drugi strani pa tu le ni shod najbolj svinjskih Parižanov. Ni razloga. Naključje jih je zbralo. Ne morem si mislit, da bi ljudje, ki čakajo na postaji Austerlitz, smrdeli bolj kot tisti, ki čakajo na postaji Lyon. Ne, res ni razloga. Ampak vseeno, kakšne vonjave.

Gabrijel na mah potegne iz rokava svilen robček lila barve in se z njim potaplja po kumari.

»Kaj je tko zasmrdel?« glasno reče neka ženščina.

Ko to reče, ne misli nase, saj ni sebična, govorit želi o dišavi, ki jo širi gospod.

»Tole, mamca,« odgovori Gabrijel, ki zna stvari brž postaviti na svoje mesto, »tole je Fejsan, Petralonov parfem.«

»Ne bi smeli dovoliti, da nas tkole zasmrajajo,« še naprej kokodaka tastara, trdno prepričana, da ma prav.

»Če prav razumem, mamca, bi ti rekla, da tvoj naravni parfem prekaša vonj rožnih grmov. Ej, motiš se, mamca, motiš se.«

»Slišu?« reče babnica možiclu, ki stoji poleg nje, po vsej verjetnosti tistemu, ki ma pravico, da zakonito leze nanjo. »Slišu, kako nič me ne spoštuje ta prasec?«

Možicel preveri, v katero kategorijo sodi Gabrijel, in si reče, je pa kerlc, ampak kerlci so po naravi dobri, nikoli ne zlorabijo telesne premoči, to bi bilo podlo od njih. In se napihne in krikne:

»Ti smrdiš, orangutan.«

Gabrijel zavzdihne. Se spet zatekat k sili. Do tle jo ma. To se ponavlja od prvih fantovskih let. Ampak navsezadnje, naj se zgodi, kar se ma zgodit. Saj ni on, Gabrijel, kriv, če se zmerom ravno reve zaganjajo ob druge. Kljub vsemu da brenclju še eno priložnost.

»Še enkat reč, da slišim,« tako reče Gabrijel.

Možicla rahlo preseneti, da je hrust odgovoril, in si vzame nekaj časa, da skrbno izoblikuje takle odgovor:

»Kaj brat slišal?«

Prav zadovoljen je s svojim zasukom, možicel. Ampak ledena gora je še kar tu: nagne se, da bi v eni sapi izustila tole peterozložnico:

»Karslihkareku ...«

Zdaj se možicel splaši. Čas je že, skrajnji čas, da si skuje kak besedni ščit. Prvi, ki se ga domisli, je aleksandrinec:

»Da veste, tikanja si ne dovolim.«

»Driska tečna,« preprosto odvrne Gabrijel.

In dvigne roko, kot da misli ubrisat svojega sogo-vornika. A slednji se, ne da bi kaj dosti čakal na to, kar sam položi na tla, med noge mimoidočih. Hudo ga ma, da bi zaihtel. Ampak na srečo prihaja na postajo vlak in krajina dobi drugačno barvo. Dišav polna množica usmeri svoje mnogotere poglede k prišlecem, ki se razvrščajo v mimohod, na čelu kate-

rega z jadrnim korakom stopajo poslovni možje, ki jim je aktovka v roki edina prtljaga in ki ustvarjajo vtis, da znajo potovat bolje od drugih.

Gabrijel se zazira v daljavo; onidve sta gotovo kje zadaj, ženske so zmeraj zadaj; ampak ne, prikaže se deklič in ga ogovori:

»Jesm Cica, stave, dasti striček Gabrijel.«

»Prav jaz,« odgovori Gabrijel, ki je oplemenitil svojo izreko. »Da, jaz sem tvoj striček.«

Punca ponori od veselja. Gabrijel se uglajeno nasmehe, jo vzame v naročje, jo privzdigne do višine svojih ustnic, jo poljubi, dobi poljub, jo spusti.

»Ti pa dišiš,« reče dete.

»Fejsan, Petralonov,« pojasnjuje orjak.

»Mi ga kapneš za uho?«

»To je moški parfem.«

»To je ta stvarčica,« reče Ivanka Potresulja, ko se nazadnje le prigunca. »Hotel si si jo oprtat, zdej jo pa maš.«

»Bo že šlo,« reče Gabrijel.

»A ti lahko zaupam? Razumeš, ne bi rada, da bi jo posilila cela familija.«

»Ampak mama, saj veš, da si zadnjič prišla še ravno pravi čas.«

»Kakorkol,« reče Ivanka Potresulja, »ne bi rada, da bi se to ponovil.«

»Si lahko čist mirna,« reče Gabrijel.

»Prav. Se torej dobimo pojutrišnjem tuki za tistga ob šest šedeset.«

»Na odhodnem peronu,« reče Gabrijel.

»Natürlich,« reče Ivanka Potresulja, ki je bila svojčas pod okupacijo. »Saj res, kaj pa žena?«

»Hvala uredu. Te ne bo nič okrog?«

»Ne bo časa.«

»Taka je zmerom, kadar ma kakšnega frajerja,« reče Cica, »ji žlahta nič ne pomen.«

»Baj, srček. Baj, Gabi.«

Pa črta.

Cica razloži, kaj se dogaja:

»Zatrapana je.«

Gabrijel zmigne z rameni. Nič ne reče. Prime Cicino torbo.

Zdaj pa nekaj reče.

»Pejva,« tako reče.

In se zapodi in na levo in na desno usmerja vse, kar se znajde na njegovi poti. Cica dirja za njim.

»Striček,« tako vpije, »a greva z metrojem?«

»Ne.«

»Kako da ne?«

Obstala je. Tudi Gabrijel zavre, se obrne, odloži torbo in začne razlagat.

»Ker pač ne. Donseneda. Stavka.«

»Stavka.«

»Jano, stavka. Metro, to edinstveno pariško sredstvo javnega prevoza, je zaspal pod zemljo, ker so uslužbenci pri kleščicah luknjavkah nehal delat.«

»O ti lopovi,« krikne Cica, »o barabe. Men grejo naredit kej tačga.«

»Saj ne samo tebi,« popolnoma objektivno reče Gabrijel.

»Me briga za druge. Ampak da se gre to zgodit men, ja men, ki sem bla tako zadovoljna, pa srečna, pa sploh, da se bom lahko peljala z metrojem. Preklet srajne.«

»Se ne spleča sekirat,« reče Gabrijel, čigar besedovanje se kdaj pa kdaj obarva z rahlo kantovskim tomizmom.

In prida, ko preide na raven konstruktivnega subjektivizma:

»Sploh morava pohitet: Karel čaka.«

»O tega pa poznam. V Tristanu in Izoldi sem čitala o njem.«

»Kje pa,« reče Gabrijel, »kje pa, Karel je moj prjatu in ma taksi. Naročil sem si ga za naju ravno zarat stavke, hočem rečt, njegov taksi. Razumeš? Pejva.«

Spet z eno roko pograbi torbo, z drugo Cico.

Karel zares čaka in medtem v pogrošnem tedniku prebira ženitne ponudbe strtih src. Išče, in to počne že leta, tolsto kokljo, ki bi ji lahko podaril petinštirideset cvetov svojih pomladi. Ampak te, ki se takole cmerijo po časopisih, se mu zdijo preveč butaste ali pa napihnjene. Zahrptne ali potuhnjene. V kopici vzdihov zasluti skrito šivanko in v punčki z razbolelo dušo zavoha zavaljeno kravo.

»Živjo, tamala,« reče Cici, ne da bi jo pogledal, in skrbno zloži časnik pod zadnjico.

»Nič ekstra ta škatla,« reče Cica.

»Zles not,« reče Gabrijel, »in se ne afnej.«

»Afnej v rit,« reče Cica.

»Je pa za štose tvoja nečakinja,« reče Karel, pohodi pedal in vsa stvar zarohni.

Z lahkotno, a učinkovito kretnjo usmeri Gabrijel Cico na zadnji sedež in se spravi zraven nje.

Cica ugovarja.

»Čist me boš sprešal,« tako se dere in je nora od jeze.

»Še vroče bo,« z mirnim glasom jedrnato pripomni Karel.

In spelje.

Ne vozijo se dolgo, ko Gabrijel z veličastno kretnjo pokaže skoz okno.

»Ja, Pariz,« tako de z bodrilnim glasom, »kako krasno mesto. Pa rec, če ni lepo.«

»Se mi sladko,« reče Cica, »rada bi se vozila z metrojem.«

»Z metrojem!« zatuli Gabrijel, »ampak metro je tamle!! lej ga!!!«

In kaže s prstom nekam v zrak.

Cica se namršči. Neverjamedost.

»Metro?« tako ponovi. »Metro,« prezirljivo doda, »metro je pod zemljo, če je metro. No veš kaj.«

»Tale,« reče Gabrijel, »je zračni.«

»Pol pa ni metro.«

»Čak, da ti razložim,« reče Gabrijel. »Včasih zleze iz zemlje in gre čez nekaj časa spet not.«

»Flance.«

Gabrijel začuti, da je brez moči (kretnja), pa v želji, da bi preusmeril tok pogovora, spet nameri prst nekam ven.

»In tole!« zamekeče, »lej!! Panteon!!!«

»Bom še kej zvedel,« reče Karel, ne da bi se obrnil.

Vozi počasi, da bi lahko tamala videla znamenitosti in se ob tem še česa naučila.

»A mogoče ni Panteon?« vpraša Gabrijel.

In je v njegovem vprašanju čutiti rahel porog.

»Ne,« odločno reče Karel. »Ne pa ne, to ni Panteon.«

»In kaj naj bi po tvojem blo?«

Porogljivi prizvok postaja že kar žaljiv za sobesednika, ki pa tako ali tako brž prizna, da je poražen.

»Pojma nimam,« reče Karel.

»No vidiš. Vidiš.«

»Ampak Panteon ni.«

Namreč kljub vsemu je Karel trmast ko konj.

»Bomo prašal kakšnega pešca,« predlaga Gabrijel.

»Pešci,« odvrne Karel, »so vsi eni klinčevi cepci.«

»Pa še res je,« vedro reče Cica.

Gabrijel ne vztraja. Spet najde nekaj, kar ga navduši.

»In tole,« vikne, »to je ... «

A mu besedo preseka heurekacija njegovega svaka.

»Našel sem,« namreč rjove slednji. »Tista reč prejle seveda ni bil Panteon, ampak postaja Lyon.«

»Že mogoče,« neprisiljeno reče Gabrijel, »ampak to je že mimo, ne govorimo več o tem, ampak tole, punči, tole poglej, a ni prima, mislim arhitekturno, to so Invalidi ...«

»Zmešal se ti je,« reče Karel, »to nima nobene zveze z Invalidi.«

»Uredu,« reče Gabrijel, »če niso Invalidi, pa ti povej, kaje.«

»Kaj pa vem,« reče Karel, »ampak kvečjemu flamska kasarna.«

»Sta pa res,« prizanesljivo reče Cica, »oba kar fino usekana.«

»Cica,« izjavi Gabrijel in si nadene dostojanstven videz, ki ga je zlahka našel v svojem repertoarju, »če bi rada zares videla Invalide in pravi Napoleonov grob, te bom peljal tja.«

»Napoleon v rit,« odvrne Cica. »Me en drek briga ta važič s svojim zaribanim klobukom.«

»Kaj te pol sploh zanima?«

Cica ne odgovori.

»Ja,« z nenadejano prijaznim glasom reče Karel, »kaj te zanima?«

»Metro.«

Gabrijel reče: ah. Karel ne reče nič. Pa spet povzame besedo Gabrijel in vnovič reče: ah.

»In kdaj bo konec te stavke?« vpraša Cica in da svojim besedam krvoločno prizvok.

»Ne vem,« reče Gabrijel, »se ne mešam v politko.«

»Ne gre za politko,« reče Karel, »za dnar gre.«

»Gospod,« ga vpraša Cica, »a vi kdaj stavkate?«

»Paja, je treba, da zvišamo tarifo.«

»Znižat bi jo blo treba, to vašo tarifo, še nisem vidla take zoprne gare. Da jo niste slučajno kar kje pobral?«

»Vsak čas smo doma,« spravljlivo reče Gabrijel.

»Lej bife na vogalu.«

»Na katerem vogalu?« posmehljivo vpraša Karel.

»Na naši ulici, tam, kjer smo doma,« prostodušno odgovori Gabrijel.

»Pol,« reče Karel, »to ni ta vogal.«

»Kako,« reče Gabrijel, »mende ne boš rekel, da ta ni tist?«

»O ne,« krikne Cica, »ne bosta spet začela.«

»Ne, ta ni tist,« odgovori Karel Gabrijelu.

»Drži,« reče Gabrijel, ko se peljejo mimo bifeja, »v tem še nisem bil.«

»Povej no, striček,« reče Cica, »a ga zanalašč tkole serješ alti kar samo pride?«

»Ker bi te rad spravil v dobro voljo, punči,« odgovori Gabrijel.

»Ne sekiraj se,« reče Karel Cici, »tega ne počne nalašč.«

»Blazen štos pa to ni,« reče Cica.

»V resnici,« reče Karel, »v resnici včasih zanalašč, včasih pa ne.«

»Resnica,« zavpije Gabrijel (kretnja), »ko da ti veš, kajeto. Ko da kdo na tem svetu ve, kaje. Vse to (kretnja), vse to je blef: Panteon, Invalidi, kasarna, bife na vogalu, vse. Ja, blef.«

In pobito doda:

»Ejej, kakšna revšna!«

»Se ustavimo, da vržemo enga vase?« vpraša Karel.

»Dobra ideja.«

»V Luknji?«

»Na Saint-Germain-des-Présu?« vpraša Cica in jo že meče.

»Ampak punči,« reče Gabrijel, »kaj ti pade v glavo. To je že zdavnaj iz mode.«

»Če misliš, da sem odzad,« reče Cica, »ti lahko prec povem, da si navaden star bizgec.«

»Slišiš?« reče Gabrijel.

- »Kaj češ,« reče Karel, »to je nova generacija.«
- »Nova generacija,« reče Cica, »se nate ...«
- »Že uredu,« reče Gabrijel, »sva razumela. A gremo v bife na vogalu?«
- »Na tapravem vogalu,« reče Karel.
- »Ja,« reče Gabrijel. »In pol boš z nami večerjal.«
- »Se nismo že zmenil?«
- »Smo.«
- »No in?«
- »Da bo bolj držal.«
- »Nima kej držat, če smo se zmenil.«
- »No pa recva, da te spomnim, če si slučajno pozabil.«
- »Nisem pozabil.«
- »Pol drži, da boš z nami večerjal.«
- »Madona,« reče Cica, »a ga gremo že enkat zlit vase?«

Gabrijel lahkotno in okretno smukne iz taksija. Spet se najdejo okrog mize na pločniku. Natararica se malomarno prigunca. Cica takoj pove, kaj bi rada:

- »Kakokalo,« tako veli.
  - »Ne držimo,« tak odgovor dobi.
  - »Na,« zavpije Cica, »in to naj bi blo velemesto.«
  - Ogorčena je.
  - »Zame,« reče Karel, »en božolejc.«
  - »Menpa,« reče Gabrijel, »en malinovec z mlekom.
- Kaj pa ti?« vpraša Cico.
- »Sem že rekla: kakokalo.«
  - »Ti je rekla, da ne držijo.«
  - »Če pa hočem kakokalo.«

»Nimaš kej,« izjemno potrpežljivo reče Gabrijel,
»sama vidiš, da ne držijo.«

»Zakaj pa ne držite?« vpraša Cica natararico.

»Hja (kretnja).«

»Fino mrzlo limonado, Cica,« predlaga Gabrijel,
»a, kaj praviš?«

»Hočem kakokalo in nič drugga.«

Vsi se blazno zamislijo. Natararica se popraska po bedru.

»Čez cesto jo majo,« tako reče čez čas. »Pri Taljaju.«

»No,« reče Karel, »kaj je s tistim božolejcem?«

Bo prišel. Gabrijel vstane in nič ne reče. V hipu mrkne, a se brž vrne s steklenico, iz katere gledata slamici. Vso stvar postavi pred Cico.

»Na punči,« velikodušno reče.

Brez besed prime Cica steklenico in se začne igrat s slamico.

»No viš,« reče Gabrijel svojemu kolegu, »sej gre. Otroke je treba sam razumet.«

II.

»Pa smo,« reče Gabrijel.

Cica si ogleduje stavbo. Ne posreduje svojih vtisov.

»No,« vpraša Gabrijel. »A bo?«

Cica zmigne in da s tem vedet, da za zdaj svoje mnenje hrani še zase.

»K Turandotu skočim,« reče Karel, »mu moram nekaj povedat.«

»Razumem,« reče Gabrijel.

»Kaj je tle za razumet?« vpraša Cica.

Karel sestopi po petih stopnicah, ki vodijo s pločnika *v* Luknjo, lokal s toplimi obroki, sune v vrata in gre naravnost k šanku, ki je iz lesa vse od okupacije sem.

»Berdan, kspot Karel,« reče Lenča Mendrač, ki pravkar streže nekemu gostu.

»Berdan, Lenča,« odvrne Karel, ne da bi jo pogledal.

»Je ta tista?« vpraša Turandot.

»Ta,« odvrne Karel.

»Večja je, kot sem mislil.«

»Pa kaj?«

»Ni mi všeč. Sem že rekel Gabiju, nobenih traparij v moji hiši.«

»Natoč mi no en božolejc.«

Z zamišljenim obrazom mu Turandot molče postreže. Karel zvrne svoj beaujolais, si s hrbtom dlani obriše brke in raztreseno pogleda ven. Da to stori, mora nagnit glavo, pa še ne vidi nič drugega kot podplate, gležnje, spodnji del nogavic in včasih, če je

sreča, celega psa, jazbečarja. V kletki, obešeni poleg linice, domuje otožen papagaj. Turandot še enkrat napolni Karlov kozarec in ga še sebi kapne za jezik omočit. Lenča Mendrač se vrne za šank, se postavi polek gospodarja in pretrga tišino.

»Kspot Karel,« tako reče, »vi ste melanholik.«

»Melanholik v rit,« odvrne Karel.

»Da veste,« zavpije Lenča Mendrač, »danes niste olikan.«

»Mi že paše,« mrko reče Karel. »Tista smrklja tko govori.«

»Ne razumem,« reče Turandot in mu ni niti najmanj prijetno.

»Ni kej razumet,« reče Karel. »Ta otročaj ne zna odpret ust, ne da bi rekel še v rit.«

»In zraven to pokaže?« vpraša Turandot.

»Ne še,« resnobno reče Karel, »to še pride.«

»Ahne,« zaječi Turandot, »to pa ne.«

Z rokama se zgrabi za glavo in lahkomišlno zbudi vtis, da si jo bo odtrgal. Nakar trobezljja takole:

»Preklemansk srajne, v svoji hiši ne bom gledal cipice, ki govori take svinjarje. Že vidim, spridla bo cel becirk. Čez en teden ... «

»Dva tri dni ostane,« reče Karel.

»Preveč!« kriči Turandot. »V dveh treh dneh bo mela še preveč časa, da vtakne prste v štacuno vseh teh starih kotlovcev, ki me počastijo z obiskom. Ne maram traparij, slišiš, ne maram traparij.«

Papagaj, ki si je doslej grizel krempelj, povesi pogled, prekine lišpanje in poseže v razgovor.

»Čvekaš, čvekaš,« reče Zelenko, »to je vse, kar znaš.«

»Prav ma,« reče Karel. »Zakaj moraš ravno men razlagat svoje štose?«

»Nanga se poserjem,« prisrčno reče Gabrijel, »ampak prašam se, zakaj si mu moral pravit, kako tamala psuje.«

»Zmerom sem odkritosrčen,« reče Karel. »In sploh moraš priznat, da je tvoja nečakinja hudičev slabo vzgojena. No povej, a si ti, ko si bil pamž, tako govoril?«

»Ne,« odvrne Gabrijel, »ampak jest nisem bil punčka.«

»Za mizo,« milo reče Marcelina, ko prinaša skledo za juho. »Cica,« milo zavpije, »za mizo.«

In začne milo zlivat vsebino zajemalke na krožnike.

»Ahah,« zadovoljno reče Gabrijel, »krepka juha.«
»Ne pretiravajmo,« milo reče Marcelina.

Cica nazadnje le pride. Odsotno se usede in nejevoljno ugotovi, da je lačna.

Za juho pride krvavica s krompirjem po savojsko in potlej takoj gosja pašteta (ki jo je Gabrijel nosil iz zabavišča, ni se mogel premagat, gosje paštete ni mel nikoli zadosti) in potlej na moč sladke poobedek in potlej kava, ponujena v skodelicah, namreč kava zategavoljo, ker sta tako Karel kot Gabrijel delovala ponoči. Karel se pobere takoj ko je mimo pričakovano presenečenje v obliki višnjevca, Gabrijel pa tako ne začne migat pred enajsto. Stegne nogi pod mizo, pa še na drugo stran, in se nasmehne Cici, ki je otrpnila na stolu.

»No punči,« tako reče tjavendan, »bomo šli zdej počaspat?«

»Kdo mi,« ga vpraša.

»Ti, se razume,« odgovori Gabrijel in se ujame v past. »Kdaj pa tam dol hodiš spat?«

»Tam in tuki ni isto, vsaj upam.«

»Ni,« razumevajoče reče Gabrijel.

»In sem so me poslal zato, da ne bo tko kot tam. Ne?«

»Ja.«

»A praviš ja kar tko al misliš resno?«

Gabrijel se obrne k Marcelini, ki se nasmiha:

»A vidiš, kakšnih se ti znebi takle pamžolin? Se človek praša, zakaj bi jih sploh pošiljal v šolo.«

»Jest,« izjavi Cica, »bi rada hodila v šolo do petinšedesetga leta.«

»Do petinšedesetga leta?« rahlo presenečen vpraša Gabrijel.

»Ja,« reče Cica, »rada bi bla učiteljica.«

»To ni slab poklic,« milo reče Marcelina. »In še počitnice.«

To je pridala samodejno, zakaj izborna je obvladala francoski jezik.

»Počitnice v rit,« reče Cica. »Saj ne bi bla učiteljica zarat počitnic.«

»Jasno, da ne,« reče Gabrijel, »na to ni noben niti pomislil.«

»No zakaj pa?« vpraša Cica.

»To nam boš ti razložila.«

»Sam ne bi pokapiral, kaj?«

»Kakorkol obračaš,« reče Gabrijel Marcelini, »današnja mladina ni od muh.«

Cici pa reče:

»No zakaj bi bla rada učiteljica?«

»Da bi ga tamalim na glavo srala,« odgovori Cica. »Tistim, ki bojo čez deset let stare tolk kot jest, pa čez dvajset let, čez pedeset let, čez sto let, čez tisoč let, zmerom jim bom na glavo srala.«

»Aja,« reče Gabrijel.

»Ni za mislit, kako bom zaribana. Parket bojo morale lizat. Gobe za tablo brisat bojo morale žret. V rit jim bom zabadala šestila. S škornji jih bojo dobivale. Ker se bom vrgla v škornje. Pozim. Utka visoke (kretanja). Z velikimi ostrogami, da jih bom fino strančirala tam spod.«

»Veš,« mirno reče Gabrijel, »če je verjet temu, kar piše v časopisih, sodobna vzgoja nikakor ne gre v to smer. Narobe. Nagiba se k prijaznosti, razumevanju, ljubeznivosti. Neres, Marcelina, da tako piše v časopisih?«

»Da,« milo odvrne Marcelina. »Ampak povej, Cica, so s teboj v šoli zelo grdo ravnali?«

»Še tega bi se manjkal.«

»Sploh pa,« reče Gabrijel, »čez dvajset let ne bo več učiteljic: namest njih bojo kino, teve, elektronika pa tak. Tudi to je blo zadnjič v časopisu. Neres, Marcelina?«

»Da,« milo odvrne Marcelina.

Cica se za trenutke sooči s takšno prihodnostjo.

»Pol,« izjavi, »bom pa astronaut.«

»Vidiš,« pritrjujoče reče Gabrijel. »Vidiš, človek mora s časom.«

»Ja,« nadaljuje Cica, »astronavt bom, da ga bom šla Marsovcem na glavo srat.«

Gabrijel se navdušeno lopne po bedrih:

»Jih pa stresa tamala.«

Očaran je.

»Vseeno bi morala iti spat,« milo reče Marcelina. »Nisi utrujena?«

»Ne,« odgovori Cica in zeha.

»Utrujena je,« milo povzame Marcelina in to velja Gabrijelu, »morala bi iti spat.«

»Prav maš,« reče Gabrijel in jame kovati stavek, ki bo velelen in mu, če le mogoče, ne bo sledil ugovor.

Še preden ga utegne izoblikovat, ga Cica vpraša, a mata teve.

»Ne,« reče Gabrijel. »Raje hodim v kino,« neiskreno pripomni.

»Pol me pa pel v kino.«

»Pozno je že,« reče Gabrijel. »In sploh, nimam časa, ob enajstih začnem migat.«

»Sej ni nujno, da si zraven,« reče Cica. »Lahko greva same s tetko.«

»To mi ne bi blo všeč,« počasi reče Gabrijel in je videt ves divji.

Pogleda Cico naravnost v oči in srdito doda: »Marcelina ne gre nikol brez mene ven.« In nadaljuje:

»Ne bom ti razlagal, punči, to je dolga štorija.«

Cica odmakne pogled in zazeha.

»Utrujena sem,« reče, »spat grem.«

Vstane. Gabrijel ji nastavi lice. Tamala ga cmokne.

»Mehko kožo maš,« pripomni.

Marcelina jo spremi v sobo, Gabrijel pa poišče lično torbico iz svinjske kože, na kateri sta njegovi začetnici. Udobno se usede, si v velik kozarec nalije malinovca, ki ga omili z malo vode, in se spet spravi nad svoje roke; to ma neznansko rad in počenja sila spretno, samemu sebi daje prednost pred vsakršnimi manikirskimi storitvami. Popevat začne nespodobni napev, in ko konča s cerkvico, ki se ruka, še odžvižga, pa ne preveč na glas, da ne bi zbudil tamale, nekaj starih soldaških taktov, kot na primer regiment po cesti gre, ko urca štir odbije, tam za turškim gričem in tako dalje.

Marcelina se vrne.

»Hitro jo je zmanjkalo,« milo reče.

Usede se in si natoči kozarec česnjevca.

»Mali angel,« nepristransko pojasni Gabrijel.

Občudujoče gleda noht, ki ga je ravnokar končal, se pravi mezinec, in preide na prstanec.

»Kaj neki bova počela z njo ves dan?« milo vpraša Marcelina.

»Ne bo nobenih težav,« reče Gabrijel. »Najprej jo bom peljal na Eifflov stolp. Jutri popoldne.«

»Kaj pa jutri dopoldne?« milo vpraša Marcelina.

Gabrijel prebledi.

»Predvsem,« tako reče, »predvsem me ne sme zbuditi.«

»Vidiš,« milo reče Marcelina. »So že težave.«

Poteze na Gabrijelovem obrazu postajajo bolj in bolj zaskrbljene.

»Pamži se zgodaj zbudaj. Ne bo me pustila spat ... ne bom mogel prit k sep ... Sej me poznaš. Moram prit k sep. Nujno rabim deset ur spanja. Zavolj zdravja.«

Pogleda Marcelino.

»Na to nisi pomislila?«

Marcelina povesi oči.

»Nisem te hotela ovirati, ko si izpolnjeval svojo dolžnost,« milo reče.

»Najlepša hvala,« resno reče Gabrijel. »Ampak, madona, nekaj si morava zmislit, da jo zjutraj ne bo slišat.« Začneta tuhtat.

»Lahko bi ji dala,« reče Gabrijel, »uspavalo, da bi spala do dvanajstih alpa do štirih. Se mi zdi, da majo prima svečke, s katerimi se da to doseč.«

»Tok, tok, tok,« se obzirno napove Turandot, ko za vrati potrka po lesu taistih.

»Naprej,« reče Gabrijel.

Vstopi Turandot in spremlja ga Zelenko. Se usede, ne da bi ga kdo povabil, in položi kletko na mizo. Zelenko si z nedvoumnim poželenjem ogleduje steklenico z malinovcem. Marcelina mu ga kapne v koritce. Ko ponudijo Turandotu, odkloni (kretnja). Gabrijel, ki je skončal sredinec, se loti kazalca. Pri vsem tem noben nič ne zine.

Zelenko je polokal svoj malinovec. Obriše si kljun ob gred in z naslednjimi izrazi poprime besedo:

»Čvekaš, čvekaš, to je vse, kar znaš. «

»Čvekam v rit,« razdraženo ugovarja Turandot.

Gabrijel prekine svoje opravilo in srdito pogleda obiskovalca.

- »Še enkat reč, da slišim,« tako reče.
- »Rekel sem,« reče Turandot, »rekel sem: čvekam v rit.«
- »In na kaj namiguješ? Če smem prašat.«
- »Da je tuki ena smrklja in da mi to ni všeč.«
- »Všeč gor, všeč dol, me en drek briga, razumeš?«
- »Pardon. V najem sem oddal paru brez otrok in zdaj maš enega brez mojega privoljenja.«
- »Tvoje privolejne! A veš, kam si ga bom vtaknil?«
- »Vem, vem, še malo, pa boš začel svinjat po meni kot tvoja nečakinja.«
- »Prepovedano je, da bi bil kdo tko neinteligenten, kot si ti, če sploh veš, kajeto neinteligenten, bk zarukan?«
- »Aha,« reče Turandot, »se že začenja.«
- »Čvekaš, čvekaš,« reče Zelenko, »to je vse, kar znaš.«
- »Kaj se začenja?« z nedvoumno grozečim glasom vpraša Gabrijel.
- »Zdaj mi začenja it na živce,« reče Gabrijel Marcelini.
- »Ne vznemirjaj se,« milo reče Marcelina.
- »V svoji hiši ne maram nobene deklinе,« z zanosnimi poudarki reče Turandot.
- »Poserjem se nate,« zarjove Gabrijel. »Slišiš, poserjem se nate.«
- S pestjo tresne po mizi, ki se razkolje na običajnem mestu. Kletka se nameri proti preprogi in pri njenem padcu jo pospremiijo steklenica z malinovcem, frakelj s češnjevцем, kozarčki, pribor za manikiranje, Zelenko z neizbranim besednjakom javkne, malinovec

curne po usnju, Gabrijel obupano zavrešči in plane, da bi prestregel onesnaženi predmet. Ko to stori, zvrne svoj stol. Neka vrata se odprejo.

»Drek frdaman, a se še spat ne da več?«

Cica je v pižami. Zazeha, potlej sovražno pogleda Zelenka.

»Taprav živalski vrt,« tako pove.

»Čvekaš, čvekaš,« reče Zelenko, »to je vse, kar znaš.«

Kar Cico rahlo preseneti, a vseeno zanemari žival v korist Turandota in o njem takole povpraša svojega strica:

»In tale, kdo je tale?«

Gabrijel z vogalom prta briše torbico.

»Drek,« tako mrmra, »konec je z njo.«

»Podarila ti bom drugo,« milo reče Marcelina.

»Lepo od tebe,« reče Gabrijel, »ampak v tem primeru bi raje videl, da ne bi bila iz svinjske kože.«

»Kakšna bi ti bila ljubša? Iz telečjega usnja?«

Gabrijel kuha mulo.

»Iz tjulnjeve kože?«

Mula.

»Iz juhte?«

Mula.

»Krokodilova?«

»Draga bo.«

»Ampak trpežna in čedna.«

»Uredu, ampak kupit jo bom šel sam.«

Gabrijel se s širokim nasmehom obrne k Cici:

»A vidiš, tvoje tete je sama prijaznost.«

»Še zmerom mi nisi povedal, kdo je tale?«

»Gazda,« odvrne Gabrijel, »glavni gazda, prijatu, njegov je lokal tle spod.«

»Luknja?«

»Točno res,« reče Turandot.

»A kej plešete v vaši luknji?«

»To pa ne,« reče Turandot.

»Beda,« reče Cica.

»Zanga se ne boj,« reče Gabrijel, »ne zasluš slabo.«

»Ampak na Cent Djerme Dupreyu,« reče Cica, »tam bi mu šele padel, kar v svoje časopise poglej.«

»Zelo si prijazna, da skrbiš za moje posle,« rahlo vzvišeno reče Turandot.

»Prijazna v rit,« mu vrne Cica.

Turandot zmagoslavno zamijavka.

»Ahah,« reče Gabrijelu. »zdaj se mi ne boš mogel več izmikati, zdaj sem slišal njeno rit.«

»Ne svinjej,« reče Gabrijel.

»Ampak,« reče Turandot, »saj ona svina.«

»Špeca,« reče Cica. »Če to ni nagrauen.«

»In sploh bo zadost,« reče Gabrijel. »Moram it.«

»Najbrž ni preveč hecen, če si nočni čuvaj,« reče Cica.

»Nobena služba ni preveč hecna,« reče Gabrijel.

»Zdaj pa spat.«

Turandot pobere kletko in reče:

»Se bova še pogovorila.«

In s tankim glasom doda:

»Pogovorila v rit.«

»Je pa trapast,« milo reče Marcelina.

»Da ne bi mogel bit bolj,« reče Gabrijel.

»Noja, pa lahko noč,« reče Turandot in je še zme-
rom ves prijazen, »preživel sem prijeten večer, nisem
zgubljal časa.«

»Čvekaš, čvekaš,« reče Zelenko, »to je vse, kar
znaš.«

»Srčkan je,« reče Cica in gleda žival.

»Zdaj pa res spat,« reče Gabrijel.

Cica gre skoz ena vrata, ponočna obiskovalca skoz
druga.

Gabrijel počaka, da se vse umiri, in še sam odide.
Čisto potihem gre po stopnišču, saj je spodoben na-
jemnik.

A Marcelina ugleda predmet, ki leži na omari-
ci, ga pograbi, steče, odpre vrata in milo zavpije po
stopnišču:

»Gabrijel, Gabrijel.«

»Kaj? Kaje?«

»Pozabil si šminko.«

III.

Marcelina je v sobi pripravila nekakšen umivalni kotiček z mizico, umivalnikom in vrčem, da je videt kot kje na odmaknjenem podeželju. Vse to zato, da bi se Cica počutila kot doma. Ampak Cica se ne počuti kot doma. Navajena je namreč na bide, čvrsto pritrjen na pod, in pozna, saj jih uporablja, mnogotera čudesa osebne nege. Zagnusi se ji takšna zaostalost, samo omoči se, si nanese kapljo vode sem, kapljo tja, in potegne, enkrat edinkrat, z glavnikom skoz lase.

Pogleda na dvorišče: tam se nič ne dogaja. Tudi stanovanje zbuja vtis, da se v njem nič ne dogaja. Ob vrata prisloni uho, ne razbere nobenega šuma. Potihem odide iz sobe. Sprejemjedilnica je mračna in nema. Čisto na drobno prestavlja stopala, kot v igri črna kraljica, tiplje po zidu in pohištvu, kar je v miže še bolj zabavno, in tako dospe do drugih vrat, ki jih odškrne z omembe vredno opreznostjo. Tudi druga soba je mračna in nema, mirno v nji spava nekdo. Cica zapre vrata, zakorači ritensko, kar je vsakokrat zabavno, in neznansko veliko časa ji vzame, da dospe do naslednjih, zdaj že tretjih vrat, ki jih odškrne prav tako oprezno, kot je poprejšnja. Znajde se v pretsobi, ki jo okno, ozaljšano z rdečim in sinjim steklom, le s težavo razsvetljuje. Še ena vrata je treba odpret in pred Cico se razgrne cilj njenega izleta: vece.

Cica spet zakorači v civilizacijo, zakaj vece je angleški, in v njej prebije dobre četrtr ure. Ugotavlja, da prostor ni le koristen, ampak tudi prijazen. Vse je

tako čisto, pa v kahlicah. Svileni papir radostno šumi med prsti. Ob tem času se sem prikrade celo solnčni žarek: svetli hlapi se tihotapijo skoz prezračevalno linico. Cica dolgo razmišlja, sprašuje se, ali naj potegne vodo ali ne. To bo gotovo vse postavilo na glavo. Obotavlja se, se odloči, potegne, slap se ulije, Cica čaka, ampak ni videt, da bi se kaj zganilo, saj to je grad mile Trnuljčice. Cica se spet usede, da bi si obnovila omenjeno povestico, in vanjo montira velike plane slavnih igralcev. Malce zablodi v tej legendi, a navsezadnje, ko zbere svoj kritični um, se postavi na stališče, da so vse te pravljice vražje butaste, in sklene, da gre ven.

Cica je znova v pretsobi, kjer zazna spet druga vrata, ki po vsej verjetnosti vodijo na hodnik. Obrne ključ, ki zaradi dozdevnih varnostnih ukrepov tiči v ključavnici, res je, Cica je na hodniku. Vrata zapre čisto potihem, čisto potihem gre dol po stopnicah. V prvem nadstropju postane: nič se ne gane. Že je v pritličju; veža, vrata na cesto odprta, pravokotnik svetlobe, hopla, je že, Cica je zunaj.

To je spokojna ulica. Avtomobili vozijo mimo tako poredkoma, da bi se dalo na cestišču igrat ristanca. Na njej je nekaj trgovin s potrebščinami za vsakdanjo rabo, zaudarjajo po provinci. Ljudje hodijo gor pa dol s preudarnimi koraki. Kadar grejo čez, pogledajo najprej na levo, potlej na desno, in tako povezujejo čut za državljsanske dolžnosti s pretirano previdnostjo. Cica še ni čisto razočarana, ve, da je zares v Parizu, da je Pariz dolga vas in da ni ves Pariz tak kot tale ulica. Samo da bi človek *to* spoznal in se o tem

do kraja prepričal, mora stopit še drugam. Z brezskrbnim obrazom Cica tako tudi stori.

Ampak Turandot se nariše pred svojim bistrojem in ji s spodnje stopnice zavpije:

»Hej, tamala, kam greš?«

Cica mu ne odgovori, omeji se na to, da pospeši korak. Turandot premaga svoje stopnice:

»Hej, tamala,« tako vztraja in tako se dere.

Cica se odloči za tekalni korak. Ostro zareže v ovinjek. Naslednja ulica je dosti bolj živahna. Zdaj Cica že pošteno speši. Noben nima ne časa ne volje, da bi jo pogledal. Ampak tudi Turandot dirja. Prav šiba. Dohiti jo, jo zagradi za roko in jo, ne da bi črhnil, zasuka. Cica ne okleva. Zarjove:

»Na pomoč! Na pomoč!«

Njen krik nikakor ne uide pozornosti navzočih gospodinj in drugih državljanov. Opustijo zasebno dejavnost in nedejavnost in se posvetijo pripetljaju.

Po prvem, dovolj zadovoljivem odzivu se Cica še bolj napne:

»Ne maram jet z gospodom, gospoda ne poznam, ne maram jet z gospodom.«

Itede.

Turandot je prepričan o plemenitosti svojega podviga in se požvižga na njene izjave. Kaj kmalu sprevidi, da ni ravnal prav, saj dožene, da stoji sredi strogih moralistov.

Pred tem izbranim opčinštvom preide Cica s splošnih ugotovitev na posamične optožbe, jih razčlenjuje in opsvetljuje.

»Ta gospod,« tako reče in pravi, »mi je govoril grde stvari.«

»Kaj ti je rekel?« vpraša gospa, ki je že nasedla.

»Gospa!« zavpije Turandot, »tamala jo je pobrisala od doma. K njenim staršem jo peljem.«

Moralisti se posmejejo z dvomom, ki se je že krepko zasidral.

Gospa vztraja; skloni se k Cici.

»No punčka, ne boj se, povej mi, kaj ti je rekel ta umazani gospod?«

»Je preveč grdo,« zamrmra Cica.

»A je hotel, da bi nekaj skup počela?«

»Jeja, gospa.«

Cica šepne nekatere podrobnosti na uho dobri gospe. Ta se vzravna in pljune Turandotu v obraz.

»Gnusoba,« tako mu zaluča za nameček.

In mu vnovič, že drugikrat, pljune na sredo ksihta.

Nekega možaka zaskrbi:

»Kaj je hotel, da bi skup počela?«

Gospa šepne cicistične podrobnosti možaku na uho: »Oh,« zine možak, »na to nisem nikol niti pomislil.« In reče še enkrat, že bolj zamišljeno:

»Ne, nikol.«

Ter se obrne k sodržavljanu:

»Ne ampak, poslušate ... (podrobnosti). Ni za verjet.«

»So res še prasice,« reče sodržavljan.

Podrobnosti že krožijo med množico. Neka ženska reče:

»Ne zastopim.«

Neki moški ji pojasnjuje. Iz žepa potegne košček papirja in ji s kemičnim svinčnikom nekaj nariše.

»Aha,« sanjavo reče ženska.

In doda:

»Pa se obnese?«

S čimer meri na kemični svinčnik.

Ljubitelja pretresata zadevo:

»Slišal sem pravit,« pove prvi, »da ... (podrobnosti).«

»Kar me niti ne preseneča,« odvrne drugi, »zatrtili so mi, da ... (podrobnosti).«

Trgovka, ki jo je vedoželjnost prignala izza njene stojnice, postane nadvse zaupljiva:

»Vam rečem, veste, moj mož, a se ni, vam rečem, lepga dne spomnil, da bi ... (podrobnosti). Kje je pobral kej tacga, ane, vas prašam.«

»Mogoče je bral kakšno tako knjigo,« domneva nekdo.

»Čist mogoče. Naj bo tko al tko, a veste, kaj sem mu rekla, mojmu možu, a ti bi rad, da (podrobnosti)? Tlegamaš, sem mu rekla. Pejt pa ga v planke zarin, če te matra, mene pa pust prgmah, mrha pokvarjena. Ja, tko sem mu rekla, mojmu možu, ko se je spomnil, da ... (podrobnosti).«

Odobranje povsot okrok.

Turandot ni poslušal. Nobenih utvar si ne dela. Izkoristi strokovno razpravo, ki so jo razvnele Cicine obtožbe, in jo potihem zbríše. Švigne okrog ovinka, se pri tem podrša ob zid, pridrvi v svojo točilnico, plane za šank, ki je iz lesa vse od okupacije sem, si nalije velik kozarec beaujolaisa, ga zvrne na dušek,

in še enega. Obriše si čelo s tistim, kar uporablja za robec.

Lenča Mendrač, ki lupi krompir, ga vpraša:

»Je kaj narobe?«

»Ne govor. Še nikol nisem tok cvikal. Vsi tisti cepci so me mel za potrebneža. Še mal, pa bi me sesekljal.«

»To vas bo izučil, da se ne boste več šli reševalca,« reče Lenča Mendrač.

Turandot ne odgovori. Vključi televizor, ki ga nosi pod lobanjo, da bi v svojem zasebnem tebe dnevniku spet ugledal prizor, ki ga je pravkar preživel in je za las manjkalo, pa bi se z njim zapisal, če že ne v zgodovino, pa vsaj v črno kroniko. Vzdrhti, ko pomisli, kakšni usodi je ušel. Spet mu curne znoj po obrazu.

»Bemoboga, bemoboga,« jeca.

»Čvekaš,« reče Zelenko, »čvekaš, to je vse, kar znaš.«

Turandot se obriše, si naliže še tretji beaujolais.

»Bemoboga,« tako ponovi.

Zdi se mu, da ta izraz najbolj ustreza čustvu, ki ga navdaja.

»No pa kaj,« reče Lenča Mendrač, »glavno, da ste preživel.«

»Bi rad tebe videl v moji koži.«

»To ni nič: bi rad tebe videl v moji koži. Vi pa jest, to ni isto.«

»Oh ne kvasej, nisem za vice.«

»Se vam ne zdi, da je treba še komu povedat?« Prav ma, madona, na to ni pomislil. Pusti svoj tretji, še polni kozarec, in zdirja.

»Lej no,« milo reče Marcelina s pletenjem v rokah.

»Tamala,« zadihano reče Turandot, »tamala, no ja, stisnila jo je.«

Marcelina ne odgovori, naravnost v sobo gre. Točnoses. Tamalajojeotkurla.

»Videl sem jo,« reče Turandot, »hotel sem jo ujet. Ba! (kretnja)«

Marcelina gre v Gabrijelovo sobo, ga strese, ni ga lahko premaknit, še teže zbuditi, strašno rad spi, piska in se premetava, kadar spiski, težko se ga spravi pokonc.

»Kaje, kaje,« tako navsezadnje zavpije.

»Cica jo je pobrisala,« milo reče Marcelina.

Pogleda jo. Nič ne pripomni. Takoj pokapira, ta Gabrijel. Ni za luno. Vstane. Pogledat gre v Cicino sobo. Rad se sam o vsem prepriča, ta Gabrijel.

»Mogoče se je zaprla na vece,« tako reče in je ves rožnogled.

»Ne,« milo odgovori Marcelina, »Turandot jo je videl, kako cvirna.«

»Kaj si pravzaprav videl?« tako vpraša Turandota.

»Videl sem jo, kako cvirna, pa sem jo ulovil in ti jo hotel pripeljat nazaj.«

»Lepo od tebe,« reče Gabrijel, »si res prjatu.«

»Toja, ampak tamala je zbobnala ljudi in se drla, da sem ji rekel, če bi skup počela tiste stvari.«

»Pa si ji res rekel?« vpraša Gabrijel.

»Jasno da ne.«

»Se nikol ne ve.«

»Uredu, nikol se ne ve.«

»No vidiš.«

»Pusti, da pove do konca,« milo reče Marcelina.